

From the Rabbi's Desk: Husband and Wife Spending Chanukah Apart

I. The Shayla

- Baruch is going on a ski trip and will spend Sunday night in Vermont with his children while his wife remains at their home in Fair Lawn. What is the proper procedure for them to fulfill נרות חנוכה?

II. מצות נר איש וביתו

1. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כג עמוד א

ש"אף הן היו באותו הנס: אמר רב ששת אכסנאי חייב בנר חנוכה א"ר זירא ימריש כי הוינא בי רב משתתפנא בפריטי בהדי אושפיזא בתר דנסיכי איתתא אמינא יהשתא ודאי לא צריכנא דקא מדליקי עלי בגו ביתאי:

2. תלמוד בבלי מסכת שבת דף כא עמוד ב

דתרמודאי: ת"ר ימצות חנוכה נר איש וביתו והמהדרין נר לכל אחד ואחד והמהדרין מן המהדרין ב"ש אומרים יום ראשון מדליק שמנה מכאן ואילך פוחת והולך וב"ה אומרים יום ראשון מדליק אחת מכאן ואילך מוסיף והולך אמר עולא פליגי בה תרי אמוראי

3. שפת אמת מסכת שבת דף כא עמוד ב

ויש לעיין אי המצוה נר א' בבית כמו מזוזה וכמו נר שבת דכל שהדליק לשם שבת אף שהדליק מי שיהי' די ולפ"ז אפשר דגם ב' בעלי בתים הדורים בבית אחד די להם בנר אחד והא דאושפיזא משתתף בפריטי י"ל שהוא כדי לעשות המצוה בממונו אבל מדינא יוצא או נימא דהמצוה על כל אדם אלא דבעה"ב מוציא כל ב"ב

4. הר"ן על הרי"ף מסכת שבת דף י עמוד א

אמר רב ששת אכסנאי. אורח אף על פי שאין לו בית דלא תימא דין נר חנוכה כדין מזוזה דכל מי שאין לו בית פטור מן המזוזה:

5. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה א

כמה נרות הוא מדליק בחנוכה, מצותה שיהיה כל בית ובית מדליק נר אחד בין שהיו אנשי הבית מרובין בין שלא היה בו אלא אדם אחד, והמהדר את המצוה מדליק נרות כמנין אנשי הבית נר לכל אחד ואחד בין אנשים בין נשים, והמהדר יתר על זה ועושה מצוה מן המובחר מדליק נר לכל אחד ואחד בלילה הראשון ומוסיף והולך בכל לילה ולילה נר אחד.

6. שו"ת חכם צבי (תוספות חדשים) סימן יג

שאלת לפרש לך מה בין חנוכה שפסק דקטן שהגיע לחינוך מוציא את הגדול לפורים שפסק הוא ז"ל ככל שאר הפוסקים וכת"ק דר"י שאף שהגיע לחינוך אינו מוציא את הרבים י"ח תשובה ס"ל דבחנוכה כיון דלאו אקרקפתא דגברא מוטל חיוב ההדלקה אלא א' מכל בה"ב מדליק בפתח החצר ושוב אין שום חיוב על שום א' מכל בה"ב אף על פי שלא שמעו הברכה ולא ראו ההדלקה ועדיפא מיני' אמר ר' זירא כיון דנסיבנא אמינא לא תו / צ"ל: תו לא / צריכנא דהא קמדליקי עלי בגו ביתאי אמטו להכי סגי בקטן שהגיע לחנוך המדליק בפתח החצר...

7. קונטרס חנוכה ומגילה סימן ח'

אבר דעת הרמב"ם היא דהצבע"צ מדליק נר לכל אחד ואחד, ומצוה מדבריו, דנר חנוכה הוא חוצת בית, וכיינו דעיקר יסוד חיובא דנר חנוכה רמיא על כל בית ובית, שחייבים להדליק עליהם, ולפי זה הא דת"ר נר איש וביתו אין זה תקנה מיוחדת, אלא כך היא עיקר יסוד החיוב, דמלוא שעל כל בית ובית תהיה דלוקה נר חנוכה וסגי זכא מה שאחד מדליק לכל אחד ואחד, וכן מוכח מלשונו להדיא שכתב דמלואה שיהיה כל בית ובית מדליק וכו', וכן משמע עוד

אבר זכ מזוזה שיעט כרמב"ם דכידור של נר לכל אחד ואחד לריך שכבע"צ ידליק עצורס משום דסצורא ליה דכדלקה חוצת בית הוא על כן ככידור שיעט כדלקה חוצת נגד אנשי נר לכל אחד ואחד וכולכו חזא כדלקה וחוצת בית הוא, ולא שנפרד מנר של חוצת, נמלא דכידור של נר לכל אחד ואחד מכדור נס את מלות כבע"צ שהוא מקיים כדלקה יותר גדולה ויש יותר פרסומי ניסא וכל אחד ואחד מאנשי חוצת נס כן יולאין כדלקה מכודרת וכפי מנין אנשי חוצת, מה שאין כן לפי כראשון של רש"י ורש"ש דכידור הוא רק לזכ שנפרד זכ שמדליק נר בפני עצמו, וצורו.

הערה: חובת המגילה / הירוצו, חיים אהרן בן יצחק יונה / עמוד 44
הדפוס: מוסד איורי תלמידי

8. שו"ת רבי עקיבא איגר מהדורא תניינא סימן יג

אך לענין ברכת ההדליק, לכאורה כבר גמר מצותה מיד כשהדליק נר אחד, דמה שמוסיף הנרות רק מחמת הידור מצוה דלא שייך לברך עליו, ואין להביא ראיה דשייך לברך על ההידור דאנן מברכין כל ב"ב, אף דמדינא נר איש וביתו ואינן בכלל המהדרים, זה אינו, דשאני התם כיון דרצונו להיות מהמהדרים כוונתו שלא לצאת בשל זה המדליק, וממילא מחויב מדינא.

III. אינו רוצה לצאת**9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעז**

הגה: ... ואפי' אם הוא אצל יהודים ורואה הנרות, אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בפני עצמו, מדליק ומברך עליהם, וכן נוהגין (ת"ה) ומהרי"ל בתשובת מהרי"ל סי' קמ"ה).

10. ט"ז על שולחן ערוך אורח חיים הלכות חנוכה סימן תרעז סעיף א

ורש"ל כ' בקיצור פסקיו וז"ל ואיש ואשתו בודאי מספיק להם נר א' ואכסנאי הנשוי אם אינו יודע שאשתו מדלקת עליו יכול להדליק ולברך אבל אם הוא יודע בבירור שהיא מדלקת עליו אין לו להדליק אם לא שהוא בבית יחידי משום הרואה ידליק אבל לא יברך והיכא שלא ידע שהיא הדליקה עליו ובא באותו לילה צריך לחזור ולהדליק ולברך לפי שחל עליו חובת חכמים אבל היכא שאינו רוצה לצאת בהדלקת אשתו שמדלקת עליו בבית נראה דלאו כל כמיני' ואינו יכול לברך עכ"ל.

11. פרי מגדים אורח חיים משבצות זהב סימן תרעז ס"ק א

ובב"י [כתב] דאין לברך, היינו או דסובר כמו שכתוב בסימן תרע"א [סעיף ב] דכפירוש התוספות [שבת כא, ב ד"ה והמהדרין] המהדרין מן המהדרין, או איש ואשתו אין בכלל מהדרין, דכגוף אחד דמיין, עיין אליה רבה [סימן] תרע"א [ס"ק ג]. וכאן רק בני ביתו, הוה בכלל מהדרין. או מהדרין בבית שדין שם יש הידור, מה שאין כן אכסנאי בדרך, לית הידור בבית שמתאכסן שם, כי הכל אינם יודעים שיש אורח.

12. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ד הלכה יא

אורח שמדליקין עליו בתוך ביתו אינו צריך להדליק עליו במקום שנתארח בו, אין לו בית להדליק עליו בו צריך להדליק במקום שנתארח בו, ומשתתף עמהן בשמן, ואם היה לו בית בפני עצמו אף על פי שמדליקין עליו בתוך ביתו צריך להדליק בבית שהוא בו מפני העוברין.

13. קונטרס חנוכה ומגילה סימן ח'

וְלִפְיֵי זֶה לְשִׁיעַת הַרְמַצִּים צְדִין אֲכַסְנָאִי, אִם רוֹחַ לְהַדְלִיק צְפִי עֲלָמוּ וְלֵאחַת יְדֵי חוּצָתוֹ צְהַלְקָה זֹ, לִיל דְלֹא מַכְנִי, חֲדָא, כִּיּוֹן דְּמַצְוָאֵר דְּחוּצָת צִית הוּא, וְכִיּוֹן דִּישׁ לוֹ צִית מְחֻיֵּיב לְהַדְלִיק צִיתוֹ (וְלֵאחַת יְדֵי חוּצָתוֹ צְהַלְקָה שְׁנַעֲשִׂית צִית) וְאִם כֵּן לֹא מַכְנִי מַח דְּאִינוּ רוֹחַ לֵאחַת צְהַלְקָת אֲשַׁתּוֹ כִּיּוֹן דְּחוּצָת צִית הוּא, וְעוֹד, מֵאַחַר דְּנִתְצָאֵר דְּכָל חוּצָת אֲכַסְנָאִי הוּא צִיתוֹ לוֹ צִית דְּאִזּ מִיחְשָׁב גַּם זֹ לְצִית לְדִין נֵר חֲנוּכָה, אֲבָל כְּשֵׁישׁ לוֹ צִית, לֹא מַכְנִי כֻלָּל דִּין אֲכַסְנָאִי לֵאחַת יְדֵי חוּצָתוֹ, כִּיּוֹן דְּאִין זֶה צִיתוֹ, וּמִשּׁוּם כִּי מֵנֹחַ לְהַדְלִיק צִיתוֹ (אִיבְרָא אִי נִימָא דְּאֲפִשֵׁר שִׁסְלַק עֲלָמוּ מִצִּיתוֹ וְלִ"ע).

קונטרס חנוכה ומגילה / תורגמן, חיים אורין בו יצחק ייטב / עמוד 45
הדפוס מאתר אגודת התורה

14. משנה ברורה סימן תרעז

(טו) אם רוצה להחמיר וכו' - ר"ל אף דמדינא פטור להדליק אם מדליקין עליו בביתו מ"מ אם רוצה להחמיר על עצמו ולהדליק בעצמו רשאי ובלבד שיכוין במחשבתו קודם שעת ההדלקה שאינו רוצה לצאת בשל אשתו וממילא לית כאן משום ברכה לבטלה דכיון שאינו רוצה לצאת בהדלקתה חל חיוב הדלקה עליה:

(טז) וכן נוהגין - וכן סתמו הרבה אחרונים. ויש מן הפוסקים שסוברין אחרי דחז"ל פטרוהו ע"י הדלקת אשתו לא כל כמיניה לומר איני רוצה לצאת בשל אשתי וידליק בלא ברכה. והנה אף דודאי אין למחות ביד הנוהגין לברך אחרי דהרבה אחרונים הסכימו לברך מ"מ טוב יותר להדר לשמוע הברכות מפי אחר ויענה אמן [ויכוין לצאת בהן] וידליק נרותיו או יראה לשער להדליק נרותיו ולברך עליהן זמן מה קודם שמדלקת אשתו בביתו דהיינו שהיא מדלקת אחר מעריב כמנהג העולם והוא ידליק קודם מעריב:

חובת ראייה IV.

15. שלטי גיבורים מסכת שבת דף י עמוד א באילפס

**לשון ריא"ז א ונראה צעני
שאם היה עומד צין הנכרים
אע"פ שאין לו בית לעצמו ולא
פתח לעצמו חייב להדליק נר
לעצמו אע"פ שאשתו מדלקת
צציתו שהרי אין הנס מפורסם
אללו ואינו רואה נר חנוכה
לכך עליו צין הנכרים אם לא
דליק הוא לעצמו כמבואר
צקונטרס הראיות:**

18. פרי חדש אורח חיים סימן תרעז סעיף ג

יש אומרים [שאף על פי שמדליקין עליו בתוך ביתו, אם הוא במקום שאין בו ישראל מדליק בברכות. הגה,] כי חייב לראות הנרות. הך סברא לאו בר סמכא הוא, ורבים מהפוסקים ומהם הרשב"א [שבת כג, א ד"ה הרואה] והר"ן [שם י, א ד"ה אמר רב חייא] שהבאתי דבריהם בסימן תרע"ו סעיף ג' חולקים בזה, שהרי כתבו שאין מברכין על הראייה. ובוזה דבריהם עיקר, שפשיטא דליכא חיוב על ראיית נר חנוכה. ולישנא דגמרא [שבת כג, א] הוי, הרואה מברך שתיים, ולא קאמר דחייב לראות. ואפילו אי בעו להדליק בלא ברכה כדי לברך השתי ברכות האחרות שהן שעשה נסים ושהחיינו, לאו מילתא היא, דכיון דלא מיחייבי להדליק הוה ליה נר הרשות ולא נר מצוה, והווי ברכות לבטלה, והכי נקיטנן:

19. משנה ברורה סימן תרעז ס"ק יד

(יד) כי חייב לראות - זה סותר לסימן תרע"ו ס"ג דסובר שם דכשמדליקין בביתו א"צ לברך על הראיה ודין דכאן הוא מן המרדכי ושם סתם המחבר כשארי פוסקים שחולקין עליו ולכן לדינא אין לנהוג כן להדליק בברכה א"כ שיאמר שאינו רוצה לצאת בהדלקת אשתו וכמ"ש רמ"א אח"ו ועייין לקמיה:

20. שער הצינן סימן תרעז ס"ק כא

(כא) הפרי חדש והגר"א. והמאמר מרדכי מיישב בדוחק, דדעת המחבר דשאני התם שהוא במקום ישראל ורואה הנרות, דכיון שפטור מעיקר המצוה על ידי שמדליקין עליו בביתו ואין צריך להדליק, וגם רואה נרות חברו ולא בעי לאדלוקי כדי לראותם, אין לו לברך על הראיה כיון שפטור מעיקר המצוה דהיינו, ההדלקה, ברם הכא שהוא במקום שאין שם ישראל ואינו רואה הנרות, אף על פי שמדליקין עליו בתוך ביתו מכל מקום חייב הוא לראות הנרות, ומאחר שצריך להדליק כדי לראות הנרות מדליקין בברכות כיון שהכרח ונצטוה להדליק, ומפני שלא ברור לו להמחבר סברא זו לפיכך כתבו בשם יש אומרים, עד כאן לשונו. ולדינא בודאי אין לנהוג כן, כמו שכתבתי בפנים:

21. ב"ח אורח חיים סימן תרעז

ותימה דמה שמדליקין עליו בביתו אינו בא אלא לפטור אותו מחיוב המוטל על ממונו להדליק נרות לפרסם הנס ברבים אבל ההודאה על הנס וברכת שהחיינו הוא בחיוב על גופו ומזה לא נפטר כשמדליקין עליו אם לא שעמד שם בשעת ברכה וענה אמן

22. משנה ברורה סימן תרעז ס"ק ו

וגם אין מדליקין וכו' - ויש פוסקים דסברי דאפילו יודע שמדליקין עליו בביתו כיון דהוא בעצמו אינו מדליק וגם אינו משתתף עם אחרים בפריטי צריך לברך על הראיה להודות על הנס וגם לברך אז שהחיינו ומ"מ אינו כדאי לעשות כן למעשה דספק ברכות להקל: